

« ad cathedralem ad levandum capitulum, « non autem ad parochialem S. Silvestri? » Resp. « *Affirmative.* »
 « Tertio: « An capitulum et canonici non solum in via, sed etiam in propria ecclesia parochiali præcedere debeant ipsi parochi in funebribus et aliis functionibus, « non obstante prætensa contraria consuetudine? » Resp. « *Affirmative*, præterquam « in actu faciendi officium, quoad spectat ad parochum. »
 « Quarto: « An parochi prædicto, tam in via quam in ecclesia parochiali, quando associat cadavera suorum parochianorum, « prohibita sit erectio propriæ crucis præsentate capitulo cathedralis? » Resp. « *Affirmative*, præterquam in actu peragendi officium (65). »
 « Quinto: « An liceat dicto parochi occasione processionum discedere a sua parochia, accedere et transire per parochiam cathedralis cum stola et cruce erecta, et simili modo redire ad suam parochiam, « vel potius debeat in cathedrali erigere et deponere crucem et stolam? » Resp. « *Affirmative* quoad primam partem, *Negative* quoad secundam. »
 « Sexto: « An deceat capitulum et cano-

PRÆCEPTUM

Vide verb. LEX, art. 1, a n. 16 ad 19.

PRÆDICARE, PRÆDICATOR.

SUMMARIUM.

1. Prædicare tenentur episcopi, et hoc est principium eorum munus, ac per se, vel per alios in casu legitimi impedimenti id facere debent. — 2. Item prædicare tenentur parochi per se vel per alios. — 3. Imo parochi, si ab episcopo moniti trium mensium spatio suo prædicandi muneri defuerint, possunt ad id per censuras compelli, seu per alias penas arbitrio ipsius episcopi, et etiam per subtractionem fructuum beneficii, alteri, qui id præstet, persolvendum. — 4. Prædicandum est per annum saltem omnibus Dominicis et solemnibus diebus festis; tempore autem jejuniorum, Quadragesimæ et Adventus Domini quotidie, vel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere dixerint episcopi. Et prædicator dicit Salutationem angelicam semper. Non vero *Regina cæli*, etiam tempore paschali. — 5. Per *ly Tempore jejuniorum* intelligitur solummodo tempus Quadragesimæ et Adventus, non autem tempus vigiliarum. — 6. Relinquitur arbitrio episcoporum, an tempore Quadragesimæ et Adventus quotidie vel tribus diebus in hebdomada, vel minus illis tribus diebus prædicetur. — 7. Prædicationis tempore in ecclesiis separanda sunt loca virorum et mulierum saltem per velum. — 8. Concionandum est Judæis semel in hebdomada, qui tenentur ad concionem accedere. — 9. Prædicationem in ecclesia omnes possunt audire, gentiles, Judæi, et hæretici. — 10. Prædicationis tempore interesse tenentur episcopi non impediti, clerici, et alii ejusdem Ecclesie. — 11. Unde potest episcopus statuere, ne canonici, et alii de capitulo discedant ab Ecclesia tempore concionis, et quod illi intersint

(65) Intellige dummodo secus non obtineat consuetudo. Vid. Lucium nostr. v. PAROCHUS QUOAD RESID. PRÆCEDENTIAM, etc., n. 59, et *Addit. Casinenses*,

nicos assistere prædicto parochi solemniter celebranti in festivitibus SS. Anæ et Silvestri, quando invitantur ad ecclesiam parochialem: an vero unus de capitulo debeat missam cantare? » Resp. « *Affirmative* quoad primam partem, *Negative* quoad secundam. »
 « Septimo: « An liceat archipresbytero cathedralis in associatione cadaverum, « aliisque processionibus ingredi ecclesiam parochialem cum stola, an vero debeat illam in janua deponere? » Resp. « *Affirmative* quoad primam partem, *Negative* quoad secundam. » Et ita declaravit et servari mandavit S. Rit. congregat. partibus informantibus auditis, die 28 Aprilis 1703, in *Sutrina præeminentiarum*. Apud *Manuale decretorum authent.*, S. Rit. congreg. primum Romæ, deinde Neapoli, edit. an. 1747, n. 277.
 Item. Ad dub. « An in funere defuncti alterius parochiæ interveniente capitulo, liceat primæ dignitati cathedralis, sive, ea absente, alteri de capitulo in ordine digniori incidere cum pluviali et stola nigri coloris? » *Affirmative, et amplius.* » S. Rit. cong., in *Cajetana* 16 Jul. 1757 cit. *Manual.* num. 278.

quotidie sub pena amissionis distributionum illius diei, in qua defuerint. — 12. Prædicationis tempore non potest in ecclesia dici missa. — 13. Prædicationis tempore prohibiti sunt populi stare ofiosi in foro seu in platea. — 14. Non est prædicandum de nocte, sed tempore præscripto ab ordinariis; unde nulla concio, neque passionis Dominicæ debet fieri de nocte. — 15. Si concio habeatur tempore missæ, debet haberi statim post *Evangelium*, vel post *Credo*, si in dicta missa tali die dicatur; quod si celebrans ipse concionetur, deposita casula et manipulo, sedet ad cornu evangelii, vel ascendit cathedram: Si quis tempore missæ sit concionaturus coram episcopo loci circa initium evangelii genuflexus petit ab illo benedictionem per *Jube, domne, Benedicere* osculata episcopi manu, postmodum cathedram ascendit, et de more concionatur. — 16. Prædicator, si concionetur, dum est expositum SS. Sacramentum, stat nudo capite. — 17. Prædicare non possunt laici cujuscunque sint ordinis et professionis. — 18. Imo laici prædicantes subjacent excommunicationi, et nisi quam citius resipuerint, alia competenti poena sunt plectendi. — 19. Et a fortiori prædicare nequeunt mulieres. — 20. Potest tamen prædicationis munus ab episcopo committi etiam clerico, qui non sit in sacris ordinibus constitutus. — 21. Regulariter vero facultas prædicandi non conceditur, nisi sacerdotibus; vel saltem constitutis in ordine diaconatus. — 22. Episcopus potest prædicare in quacunque ecclesia, etiam regulari suæ diocesis, nec ab ullo potest impediri aut prohiberi. — 23. Non potest tamen prædicare extra diocesim suam sine licentia ordinarii loci. — 24. Episcopo prædicanti per se

ibi, et in *Append. 3*, post art. v. PAROCH. (nec non v. CRUX, num. 37.)

ipsum in sua ecclesia, cum ex proprio munere ad id teneatur, minime licet etiam prætextu paupertatis, prætere sibi præstari eleemosynam solitam dari prædicatoribus ab universitate electis. — 25. Quando ipsemet episcopus prædicat, silere debent alii concionatores, illisque poterit præcipere, ut eo tempore a prædicatione se abstineant. — 26. Possunt tamen parochi per se ipsos inter missarum solemnità sermonem habere, etiam quando episcopus ipse prædicat. — 27. Parochi, si per se velint munus prædicationis obire, non debent impediri. — 28. Imo tempore Quadragesimæ possunt de mane in suis ecclesiis prædicare, non obstante consuetudine, quod in sola matrice vel alia ecclesia concionetur. — 29. Parochi per se ipsum concionanti in sua ecclesia, cum ex proprio munere ad id teneatur, minime licet prætextu cujuscunque paupertatis prætere sibi præstari eleemosynam solitam dari prædicatoribus ab universitate electis. — 30. Parochi prohibentur in suis ecclesiismittere concionatores ab ordinario non approbatos, etiamsi prædicare vellet aliquis episcopus. — 31. Possunt tamen parochi dare licentiam alicui viro docto et noto etiam regulari, ut bis vel ter concionetur in suis ecclesiis sine episcopi approbatione. — 32. Et a fortiori possunt, imo debent parochi, concedere approbatis ab ordinario licentiam prædicandi in suis parochiis. — 33. Approbare prædicatores spectat ad episcopum, licet electio spectaret ad alios. — 34. Unde prælatus exemptus inferior episcopo, qui non habet territorium separatam cum vera qualitate *Nullius*, non dat licentiam, neque benedictionem prædicatoribus, qui prædicare debent in locis suæ jurisdictionis, sed ista facultas spectat ad episcopum, in cujus diocesi locus exemptus existit. — 35. Hinc ad episcopum spectat dare benedictionem concionatori, qui prædicare debet in ecclesia conventuali ordinis militaris Sancti Stephani. — 36. Item ad episcopum diocesanum spectat dare licentiam, et benedictionem prædicatoribus, qui debent prædicare in ecclesiis prioratum religionis Hierosolymitanæ non habentium territorium separatam cum jurisdictione quasi episcopali, et vera qualitate *Nullius*. — 37. Ordinarius debet eligere prædicatores, nisi in contrarium sit consuetudo ab immemorabili. — 38. Electio tamen prædicatoris in sua cathedrali spectat ad solum episcopum, nulla habitatione consuetudinis, etiam immemorabilis, quæ competeret capitulo, seu episcopo cum capitulo, vel de consilio capituli. — 39. Unde capitulum in electione prædicatoris pro ecclesia cathedrali nihil potest. — 40. Si civitas seu universitas sit in possessione nominandi prædicatorem pro cathedrali cum onere solvendi eleemosynam, debet manentem in tali possessione; at si episcopus vellet jus nominandi sibi vindicare (prout vere potest) non posset eandem ad solutionem cogere, sed teneretur de proprio expensas, et eleemosynam subministrare. — 41. Nec in tali casu pensionarii mensæ episcopalis contribuere tenentur ad dictam eleemosynam taxam, seu prædicatoris mantentionis expensas. — 42. Et dato, quod episcopus ab exercitio jurisdictionis pro aliquo tempore suspendatur, et detur ei vicarius Apostolicus, adhuc retinet jus talis electionis. — 43. Consuetudo immemorabilis nominandi vel præsentandi prædicatorem episcopo pro ecclesiis inferioribus non est sublata: unde si communitas vel dominus loci temporalis nominat prædicatorem, et solvit eleemosynam, consuetudo hujusmodi servanda est. — 44. Item si episcopus consuevit eligere et communitas solvere, talis consuetudo servanda est. — 45. Si autem communitas, vel dominus loci temporalis nominat, et non solvit eleemosynam, tunc nisi consuetudo esset immemorabilis, et probata, posset et deberet episcopus hoc jus impugnare, et sibi vindicare deputando prædicatorem pro libito. — 46. Communitas dare debet prædica-

toribus mercedem dari solitam, nec potest ipsam imminuere et reducere ad certam parvam quantitatem. Et an et quando teneatur eis alimenta præstare? — 47. Episcopus prætendens communitatem teneri præstare eleemosynam pro prædicatore cathedralis, tenetur ipse probare consuetudinem immemorabilem. — 48. Habentes jus nominandi prædicatorem Quadragesimalem, debent illum nominare et præsentare episcopo in termino a synodo diocesana præscripto; scilicet vel ante festum Nativitatis D. N. J. C. vel duobus mensibus ante Quadragesimam, vel intra mensem Novembris; et si præsentatus fuerit rejectus, alium per totum mensem Decembris nominare et præsentare, alias pro illa vice jus amitterent, et ad episcopum devolveretur, et solitam eleemosynam adhuc cogere solvere. — 49. Si tamen nominatio et præsentatio prædicatoris fiat, re integra, paulo post terminum elapsam, admitti debet saltem ex gratia. — 50. Item quando habentes jus nominandi nominaverunt, et præsentaverunt in tempore, si nominatus et electus postea non vult, vel non potest illuc ire, non ideo debent privari jure suo sine culpa. — 51. Nisi accideret in ultimis diebus ante Quadragesimam, quia tunc providebit episcopus, nec universitates habentes dictum jus recusare poterunt prædicatorem, vel ei eleemosynam solitam denegare. — 52. Universitates seu alii habentes jus nominandi prædicatorem non possunt in suis patentibus litteris uti verbis *Eligimus et deputamus, ac electum et deputatum declaramus*, sed debent uti verbis *Nominamus et præsentamus*. — 53. Hæc regula etiam procedit, quamvis nominatio prædicatoris ad generalem alicujus religionis pertineret, quotiescunque non pro religione, sed pro commoditate universitatis, quæ eleemosynam solvat, in ecclesia regulari concio habenda sit. — 54. Prædicator destinatus ab episcopo defuncto, vel electus a rectoribus antiquis, prædicare debet; nec successores possunt alium eligere. — 55. Turnus seu circulus concionum, ubi est in usu, debet observari. — 56. Licet alternativa esset inter universitatem et regulares. — 57. At ubi non est in usu, non debet introduci. — 58. Quando partes non sunt concordantes, seu vertitur lis inter episcopum et communitatem, sacra congr. solet eligere prædicatorem vel præcipere, ut jam electus prosequatur sine præjudicio partium. — 59. In quo casu tenetur communitas, seu universitas eleemosynam erogare. — 60. Casu, quo parochus velit per se ipsum prædicare, debet id intimare et notificare iis, qui jus nominandi prædicatorem habent ante tempus præfixum ad faciendam nominationem; alias habentes tale jus possunt juxta consuetum libere nominare, et eorum nominatio et præsentatio esset executioni demandanda. — 61. Ubi adest consuetudo, quod non prædicetur, nisi in cathedrali vel matrice, episcopus potest prohibere, ne prædicetur in aliis ecclesiis, etiam regularium. — 62. Excipiuntur tamen ecclesie parochiales, in quibus prædicatio Verbi Dei prohiberi non potest, si parochus per se ipsum hoc munus adimpleat cum ad id parochus teneatur ex suo officio. — 63. Episcopus prohibere potest regularibus, ne aliquo die concionentur, ut totus populus conveniat ad cathedralem. — 64. Absque licentia episcopi prædicatores non possunt tempore Quadragesimæ et Adventus, aliisque temporibus commendare in pulpito pauperes et miserabiles personas. — 65. Prædicatores, etiam regulares tenentur emittere professionem fidei, si ab episcopo exigatur. — 66. Episcopus examinare potest prædicatores, etiam regulares prædicare volentes in ecclesiis, quæ suorum ordinum non sunt. — 67. Et episcopus licentiam prædicandi semel iisdem regularibus concessam, ob rationabiles causas licet occultas, prædicationem tamen concernentes, suspendere potest. — 68. Non potest tamen episcopus generatim prohibere re-

gularibus quin in ecclesiis suorum ordinum prædicent. — 69. Prædicatores regulares non possunt prædicare, nequidem in ecclesiis sui ordinis, nisi prius a suis superioribus regularibus fuerint examinati et approbati, et ab eis licentiam obtulerint. — 70. Insuper prædicatores regulares, ut prædicent etiam in ecclesiis sui ordinis, debent prius petere benedictionem ab ordinario. — 71. Sufficit tamen, ut regulares in ecclesiis sui ordinis prædicare possint quod benedictionem ab ordinario petierint, quamvis illam non obtulerint. — 72. Dummodo tamen episcopus expresse non contradixerit. — 73. Nec episcopus tenetur significare regularibus causam, ob quam contradicat eis, ne prædicent. — 74. Prædicatores regulares tenentur petere benedictionem ab ordinario, etiam quando in quibusvis oratoriis sui ordinis sermonem coram populo vel in ecclesiis, aut ad crates monasteriorum monialium sibi subiectarum, licet clausis januis, nullus sæcularis ibi intersit, habere voluerint. — 75. Hinc non possunt regulares in propriis oratoriis, vel in propriis ecclesiis, ne quidem unum sermonem in eorum festis, etiam extra tempus Adventus et Quadragesimæ habere coram populo sine benedictione ordinarii. — 76. Item regulares, qui occasione recitandi rosarium in suis ecclesiis exponunt sacra mysteria, et faciunt pias exhortationes, tenentur petere benedictionem ab ordinario loci. — 77. Tempore Quadragesimæ, Adventus, et huiusmodi longi temporis continue prædicandi, non est necesse, quod prædicatores regulares singulis diebus pro singulis concionibus petant ab ordinario benedictionem, sed sufficit, quod illam petant et obtineant in principio. — 78. Regulares ad prædicandum in ecclesiis non suorum ordinum, nedom indigent benedictione, sed etiam licentia episcopi ultra licentiam suorum superiorum. — 79. Et episcopi gratis concedere debent licentiam prædicandi. — 80. In locis diocesis distantibus, et difficili itineris, debet episcopus aliquem deputare, qui det approbationem et benedictionem. — 81. Regulares prædicare volentes in ecclesiis suorum ordinum non spectat ad ordinarium examinare, sed ad eorum superiores. — 82. Secus autem, si prædicator sit clericus sæcularis etiam electus a regularibus, vel si regularis prædicare velit in ecclesiis aliorum ordinum, etiam ab ipsis regularibus examinari. — 83. Regulares nequidem in propriis ecclesiis possunt tempore Quadragesimæ et Adventus, aliisque temporibus in pulpito pauperes, et miserabiles personas absque licentia episcopi commendare. — 84. Possunt tamen commendare propria monasteria. — 85. Ac etiam possunt, dum prædicant in suis ecclesiis, recipere et distribuere elemosynas arbitrio suo et commendare quemcumque locum pium ex iis, quæ episcopus edixerit. At extra suas ecclesias, prout episcopus voluerit. Ad commendandum vero familias, seu personas particulares indistincte necessaria est licentia episcopi. — 86. Ad prædicandum monialibus mitti potest quilibet regularis, modo non alloquatur seorsim aliquam ex ipsis. — 87. Etiam pro sermonibus spiritualibus ad crates. — 88. Vel ad conferendum cum monialibus sermonem de rebus spiritualibus, sive ad crates, sive ad collocutorium. — 89. Regulares vero missi ad crates monialium pro munere prædicationis obeundo peccant mortaliter, et incurrunt censuras et pœnas,

(1. Prædicare tenentur episcopi, et hoc est præcipuum eorum munus, ac per se vel per alios in casu legitimi impedimenti id facere debent. Concil. Trid., sess. v, cap. 2, *De reform.*, ibi: « Quia vero Christianæ reipublicæ non minus necessaria est prædicatio Evangelii, quam lectio, et hoc est præcipuum episcoporum manus, statuit et de-

si sine expressa licentia ad colloquendum immediate post concionem cum aliquibus, seu cum una tantum, omnibus aliis audientibus immisceant sermones cum quæstionibus vel dubiis spiritualibus, aut materiis ipsius concionis. — 90. Prædicatores regulares non acquirunt stipendium sibi, sed immediate monasterio. — 91. Prædicatores non possunt allegare doctores et auctores modernos, præsertim viventes. — 92. Prædicatores non possunt publicare Indulgentias non publicatas per ordinariorum locorum. — 93. Protonotarii extra numerum possunt concionari cum mantelleta et rochetto. — 94. Prædicatores debent salutare prius capitulum, quam magistratum. — 95. Item prædicatores debent salutare prius canonicos, quam gubernatorem civitatis, sive absentem, sive præsentem episcopo. — 96. Prædicatores institui non debent, nisi sint ætatis triginta annorum, sintque graves, maturi et docti. — 97. Prædicatores tenentur prædicare sacram Scripturam receptam a S. Ecclesia et a doctoribus ecclesiæ approbatis, sub pœna excommunicationis Papæ reservatæ. — 98. Prædicatores deviantes a communi sensu Patrum in exponendis sacris Scripturis, sunt ab ordinario corripiendi et a ministerio abijcendi. — 99. Prædicatores non debent obloqui de magistratu vel de episcopo. Unde prædicatores, etiam regulares, obloquentes de ordinario in sermonibus, quæ habent in oratoriis, vel in propriis ecclesiis, possunt ab eodem ordinario puniri. — 100. Prædicatores non possunt redarguere aliquem expresso nomine in actu prædicandi sub pœna excommunicationis papæ reservatæ. — 101. Prædicatores prædicantes scandala, aut errores in quolibet ecclesia debent ab episcopo removeri ab officio prædicandi, etiamsi sint exempti, et contra ipsos potest procedere prout de iure. — 102. Prædicatores non debent proponere quæstiones difficiles populo rudi. — 103. Prædicari non potest tempus determinatum futurorum, ut Antichristi vel iudicii, nec vanæ revelationes de his vel aliis, sub pœna excommunicationis papæ reservatæ. — 104. Prædicari non possunt novæ inspirationes vel revelationes, nisi a Papa, vel loci episcopo sint revelatæ et approbatæ sub pœna excommunicationis Papæ reservatæ. — 105. Prædicari non possunt dubia pro certis, neque apocrypha, neque comica, neque anilia, fabulæ, obscenitates, aut quæ risum movent, sed quæ lacrymas. — 106. Prædicari non possunt miracula nova nisi per episcopum sint approbata. — 107. Prædicari aut imprimi non possunt sine licentia Sedis Apostolicæ miracula, gratiæ, beneficia, etc., quæ præsumuntur recepta a Deo ad intercessionem alicujus mortui cum opinione sanctitatis, nisi fuerit canonizatus vel beatificatus. — 108. Prædicari non possunt miracula, gratiæ, etc., talis mortui non canonizati, nec beatificati, sine tali licentia Sedis Apostolicæ, sub pœnis clericis sæcularibus privationis officiorum, suspensionis a divinis, et administrationis sacramentorum: regularibus vero omnium officiorum, nec non vocis activæ et passivæ. — 109. Nobiles feminae vulgo *Dames* prohibentur quæsturare in civitatibus elemosynam pro concionatoribus. — 110. Canonicus theologus petita et obtenta licentia a capitulo potest concionari per alium. — 111. Alia ad rem ad n. 120. — 121. Subnect. *Addit. ex al. man.* ad n. 156.

crevit eadem sancta synodus, omnes episcopos, archiepiscopos, primates et omnes alios ecclesiarum prælatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum sanctum Jesu Christi Evangelium; si vero contigerit episcopos, et alios prædictos legitimo detineri impedimento, juxta formam concilii, viros idoneos assu-

mere teneantur ad huiusmodi prædicationis officium salubriter exsequendum. Si quis autem hoc adimplere contempserit, districtæ subiaceat ultioni. » Et sess. xxiv, *De reformat.*, cap. 4, ibi: « Prædicationis munus, quod episcoporum præcipuum est, » etc. Concil. Mediol., part. 1, *De prædicat. verbi Dei*, ubi post multa de gravi obligatione episcoporum prædicandi verbi Dei, subjungit: « Quod si levi de causa, quodam animi languore impediti non fecerint, scient sibi prætermitti necessarii officii iudici Deo præcipue rationem esse reddendam; sin autem se interdum vere impeditos cognoverint, per viros idoneos ex præscripto ejusdem concilii deligendos hoc munus studiosissime populo præsentent. » Unde in episcopali consecratione cuilibet episcopo dicitur: *Accipe Evangelium, vade, prædica populo tibi commisso.* Et ideo Apostolus hanc strictam et gravem prædicandi in episcopis obligationem agnoscens, tremens *I ad Corinth.* vi, scribit: *Væ enim mihi, si non evangelizavero!*

(2. Item prædicare tenentur parochi per se vel per alios, concil. *Tridentin.*, cit., sess. v *De reform.*, cap. 2, ibi: « Archiepiscopyteri quoque, plebani, et quicumque parochiales, vel alias curam animarum habentes, ecclesias quocumque modo obtinent, per se vel per alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem Dominicis et Festis solemnibus plebes sibi commissas pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis, » etc. Concil. *Mediolanense*, loc. cit. (3. Imo parochi, si ab episcopo moniti, trium mensium spatio suo prædicandi muneri defuerint, possunt ad id per censuras compelli, seu per alias pœnas arbitrio ipsius episcopi, et etiam per subtractionem fructuum beneficii alteri, qui id præstet, persolvendorum, textu expresso in concilio *Trid.*, cit., sess. v, cap. 2, ibi: « Itaque ubi ab episcopo moniti, trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras ecclesiasticas, seu alias ad ipsius episcopi arbitrium cogantur, ita ut etiam, si ei sic expedire visum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persolvatur, donec principalis ipse respiscens officium suum impleat. » Quomodo autem, et quando peccent parochi in hoc deficientes? *Vide verb. PAROCHUS*, art. 2, num. 71, 72 et 73.

(4. Prædicandum est per annum saltem omnibus Dominicis et solemnibus diebus festis: tempore autem jejuniorum Quadragesimæ, Adventus Domini quotidie, vel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerint episcopi. » Sic expresse concil. *Trident.*, cit., sess. xxiv. *De reform.*, cap. 4. Et prædicator dicit Salutationem angelicam semper, non vero *Regina cæli*, etiam tempore Paschali. Ita *Cærimon. episcop.*, lib. 1, cap. 22, § 3; Merati, tom. 1, pag. 2, tit. 6, num. 38, vers. *Postquam*.

(5. Per *ly Tempore jejuniorum* intelligitur solummodo tempus Quadragesimæ et Adventus, non autem tempus Vigiliarum. (6. Sic

decisum refert Barb., *ad concilium Trid.*, cit., sess. xxiv, *De reform.*, cap. 4, numer. 14, et *De offic. et potest. episcop.*, part. III, allegat. 76, num. 30, ubi insuper addit decisum fuisse per dictum cap. 4 concilii *Trid.* relinqui arbitrio episcoporum, an tempore Quadragesimæ et Adventus quotidie, vel tribus diebus in hebdomada, vel minus illis tribus diebus prædicetur; dicit enim concilium: « Si ita oportere duxerint. » Et de facto tempore Adventus solis Dominicis et festivis diebus prædicari solet, ut etiam Romæ practicatur, et tempore Quadragesimæ pluribus in locis solet prædicari solum tribus diebus in hebdomada, etiam in ecclesiis majoribus et cathedralibus, et teste Barbosa, cit., alleg. 76, num. 30; in regno Portugalliæ singulis diebus per loci ecclesias distributis in Quadragesima, excepto Sabbato, prædicatur.

(7. Prædicationis tempore in ecclesiis separata seu distincta sint loca virorum et mulierum. Concil. *Mediolanense* I, p. 1, tit. *De prædicatione verbi Dei*; ibi: « Concionis audiendæ causa loca virorum et mulierum, si fieri potest, episcopi cura distinguantur; qui ad id exsequendum idoneos aliquot viros adhibeat, et a sæcularibus magistratibus, si opus erit, auxilium petat. » Unde omnes etiam regulares tenere debent in concionibus velum divisivum mulierum a viris. *Sacra congreg. Episc. et Regul.*, in *Fanensi*, 22 Maii 1609; apud Nicol., in *Floscul.*, verb. *Prædicator*, num. 20, et apud Pignatell., t. IV, consul. 206, num. 72.

(8. Concionandum est Judæis semel in hebdomada, qui tenentur ad concionem accedere. *Gregor. XIII*, constit. 92, incip. *Sancta Mater*.

(9. Prædicationem in Ecclesia omnes possunt audire, gentiles, Judæi et hæretici. *Conc. Carthag.* IV, c. 48.

(10. Prædicationis tempore interesse tenentur episcopi non impediti, clerici, et alii ejusdem ecclesiæ. *Conc. Mediolanens.* I, part. 1, tit. *De prædicatione verbi Dei*; (11. unde potest episcopus statuere, ne canonici et alii de capitulo discedant ab ecclesia tempore concionis, et quod illi intersint quotidie sub pœna amissionis distributionum illius diei, in qua defuerint. *Sacra congreg. Episcop.*, in *Comens.*, 16 Maii 1580, in *Castellaneten.*, 20 Aug. 1602, et sac. congreg. Concil., in *Nicien.*, 18 Novembris 1628.

(12. Prædicationis tempore non potest in Ecclesia dici Missa. *Conc. Coloniens.* III, tit. *Censura*, c. 19, concil. *Mediolan.*, part. 1, tit. *De prædicat. verbi Dei*. (13. Prædicationis tempore prohibendi sunt populi stare otiosi in foro seu in platea. Concil. *Trentin.*, cap. 10.

(14. Non est prædicandum de nocte, sed tempore præscripto ab ordinariis. Concil. *Mediolanens.* I, p. 1, tit. *De prædicatione verbi Dei*; unde nulla concio, neque passionis Dominicæ, debet fieri de nocte. *Sacra congreg. Episc. et Regul.*, in *Castrensi*, 20 Martii 1629; apud Nicol., in *Floscul.*, verb.

Prædicator, num. 17; et apud Pignatell., t. IV, consul. 203, num. 72.

(13. Si concio habeatur tempore missæ, debet haberi statim post evangelium, vel post *Credo*, si in dicta missa tali die dicatur; rubricæ enim vetant, ne habeatur post oblationem. Quod si celebrans ipse concionetur, deposita casula et manipulo, sedet ad cornu evangelii, vel ascendit cathedram. Si quis tempore missæ sit concionaturus coram episcopo loci, circa initium evangelii genuflexus petit ab illo benedictionem per *Jube, domne, benedicere*, osculata episcopi manu, postmodum cathedram ascendit, et de more concionatur. (16. Prædicator, si concionetur, dum est expositum SS. sacramentum, stat nudo capite, ex decreto sacræ congregat. Rit., 16 Febr. 1630, ibi: « Ne fiat concio coram SS. Sacramento in altari exposito capite tecto, » et habetur in instructione edita de mandato Clementis XI, ab eminentissimo Urbis vicario die 20 Jan. 1703, pro observandis in oratione 40 Horarum cum expositione SS. Sac. n. 22, quæ refertur v. Euch., n. 64. * De benedict. ad prædic. v. in fin. h. art. *

(17. Prædicare non possunt laici cujuscunque sint ordinis et professionis; textu expresso in cap. *Sicut 14*, De hæreticis, ibi: « Cum igitur nonnulli laici prædicare præsumant, et verendum nimis existat, ne vitia sub specie virtutum subintrent: Nos attendentes, quod doctorum ordo est in Ecclesia Dei quasi præcipuus, mandamus, quatenus cum alios Dominus apostolos dederit, alios prophetas, alios vero doctores, interdic. laicis universis cujuscunque ordinis censeatur, usurpare offic. prædicandi, » et concordat c. *Cum ex injuncto 11*, eod. conc. *Carth.* IV, c. 68; conc. *Trev.* II, c. 2. (18. Imo laici prædicantes subjacent excom. et nisi quam citius resipuerint, alia competenti pœna sunt plectendi; textu expresso in cap. *Excommunicamus 13*, De hæreticis, § *Quia vero*, ibi: « Quia vero nonnulli sub specie pietatis virtutem ejus (juxta quod Apostolus ait) abnegantes, auctoritatem sibi vindicant prædicandi, cum idem Apostolus dicat, « Quomodo prædicabunt, nisi mittantur? » omnes, qui prohibiti, vel non missi præter auctoritatem ab Apostolica Sede, vel catholico episcopo loci susceptam, publice vel privatim prædicationis officium usurpare præsumpserint, excommunicationis vineulo innoventur, et nisi quam citius resipuerint, alia competenti pœna plectantur; et concordat concil. *Constantiens.*, sess. ultim. in *Constitutione Martini V* circa finem, et sic expresse decrevit sacra congreg. Conc., die 23 Jun. 1580; apud Fagnan., in c. *Responso 43*, De sentent. excomm., n. 19.

(19. Et a fortiori prædicare nequeunt mulieres, l. III *Constit. apostolor.*, cap. 6, ibi: « Igitur mulieribus, ut in Ecclesia doceant, non concedimus, sed tantum ut preces faciant et audiant doctores: noster enim magister ac Dominus Jesus Christus, cum nos duodecim ad docendum populum et gentes misit, nusquam mulieres ad prædi-

candum misit, tametsi non deerant. Erant enim nobiscum mater Domini, et sorores ejus præterea... Sane quidem si necesse fuisset, ut mulieres docerent, ipse primus iis quoque mulieribus, quæ nobiscum erant, populum erudire præcepisset. Si enim vir caput mulieris est, non est æquum corpus capiti præse; » et concordat cap. *Mulier 29*, dist. 23. Concil. *Carthaginens.* IV, cap. 68; concil. *Constantiens.*, sess. ult. in *constit. Martini V*, circa finem.

(20. Potest tamen prædicationis munus ab episcopo committi etiam clerico, qui non sit in sacris ordinibus constitutus. Sac. cong. C., die 23 Junii 1580; apud Fagnan., in cap. *Responso 43*, De sentent. excom., n. 19; apud Barbos., in *Summa Apostol. dec.*, verb. *Prædicator*, n. 6 et *De off. et potest. Episcop.*, p. III, alleg. 76, n. 43, et ad con. *Trid.*, sess. V, *De reform.*, cap. 2, n. 4; Possevin., *De offic. curati*, cap. 3, num. 14.

(21. Regulariter vero facultas prædicandi non conceditur, nisi sacerdotibus, vel saltem constitutis in ordine diaconatus; unde sac. cong., in *una Caputaquen.*, 14 Decembris 1666, cuidam clerico Andrea Sanson ætatis annorum viginti unius licentiate in philosophia et theologia prædicare volenti tempore Quadragesimæ in uno ex locis diocesis diocesis, et contra episcopum ei talem licentiam denegantem ad dictam sacram congregationem pro facultate recurrenti respondit *Relata*. Et quod talis facultas non sit concedenda, nisi saltem constitutis in ordine diaconatus, fuit expresse ordinatum in edicto de mandato Clementis XI publicato, die 20 Januar. 1705, ibi: « Quello poi dovrà sermoneggiare, sarà almeno costituito nell' ordine diaconale. »

(22. Episcopus potest prædicare in quacunque Ecclesia, etiam regulari, suæ diocesis, nec ab ullo potest impediri et prohiberi. Sac. cong. Episc. et Regul., die 17 Januar. 1583; apud Barbosam, in *Summa Apostol. dec.*, verb., *Prædicare*, n. 1, et ad concil. *Trident.*, sess. XXIV, *De reformat.*, cap. 4, n. 3; apud Lezan., in *Summ. qq. Regular.*, tom III, verb. *Concionari*, n. 12; et apud Nicol., in *Floscul.*, verb. *Prædicator*, n. 14.

(23. Non potest tamen prædicare extra suam diocesim sine licentia ordinarii loci. Sac. cong. Episcop. et Regular., in *Theatina*, 12 Decembr. 1614; apud Nicol., *loc. cit.*

(24. Episcopo prædicanti per se ipsum in sua ecclesia, cum ex proprio munere ad id teneatur, minime licet, etiam ex prætextu paupertatis, prætere sibi præstari elemosynam solitam dari prædicatoribus electis ab Universitate. Sac. con. Episcop. et Regul., in *Vestana*, 20 Martii 1621; apud Sellium, in *Selectis canon.*, cap. 23, n. 18; et Barbos., ad conc. *Trid. cit.*, sess. XXIV, cap. 5, n. 4., et Gavant., in *Manual. episcop.* verb. *Concio sacra*, num. 2.

(25. Quando ipsemet episcopus prædicat, silere debent alii concionatores, illisque poterit præcipere ut eo tempore a prædicatione se absterneant. Sic de mandato Urbani VIII

statuit sac. cong. Con., in *Bituntina*, 2 Maii 1629. Vide verb. *PAROCHUS*, art. 3, num. 74.

ADDITIONES CASINENSES,

Quoad tradita sub allata n. 25.

« Quo tempore episcopus concionem habet, nemo alius, neque regularis, concionetur. » Concil. *Mediolan.* IV, et ex *Decr. Clement. V.*

« Imo, si episcopus ex causa publica, convocatis magistratu, clero et populo, coram se prædicare faciat, potest præcipere regularibus, ut a prædicando absterneant. » Sac. cong. Concil., 10 Martii 1645; apud Gavantum, in *Manual. episcopor. V. Concio*, n. 3.

Præstat insuper hic, quæ sequuntur, exscribere ex Benedicto XIV. « Jam vero (sic ille) nulla unquam in sacra congregatione Concilii fuit difficultas circa prohibitionem factam regularibus, ne ea hora in suis ecclesiis conciones habeant, qua episcopus per semetipsum prædicat; sed semper et firmiter censuit, ejusmodi prohibitionem in suo robore permanere, atque ad unguem esse servandam. Ita quippe respondit in *Pacen.*, 26 Aprilis 1687 ad 4 dub. lib. LXXXIX, *Positionum*, pag. 170, in *Bituntina*, 17 Februar. 1629; lib. XIV *Decretor.*, pag. 32; *Brundusina*, 10 Martii 1645; lib. XXVII, pag. 445: quin imo eadem congregatio semper fuit in sententia, licere episcopo concionem habere ad populum in qualibet suæ diocesis Ecclesia, etiamsi ad regulares pertineat, juxta ea, quæ congesta leguntur tom. VIII. *Bullarii ord. Prædicatorum*, editi ab Antonio Bremond, nunc ejusdem ordinis generali magistro, tit. 5, quæst. 1, num. 37. Sed sæpius quæstio agitata est super secunda prohibitionis parte, qua interdicitur regularibus, ne prædicent, quando episcopus coram se solemniter prædicare facit; quoniam, etsi eadem congregatio olim respondisset, hanc quoque prohibitionem suslineri, attamen Gregorius XIII, vehementer dubitavit, an id esset usu receptum; sicuti adnotatum reperimus in cit. lib. LXXXIX *Positionum*, pag. 171. Enimvero, cum soleant episcopi concionibus in sua cathedrali interesse tempore Adventus et Quadragesimæ, si prædicta prohibitio vigeret deberent regulares ab habendis in suis ecclesiis concionibus abstinere eo potissimum tempore, quo fideles illas audire solent, et hac de causa eorundem regularium ecclesias frequentant. Hæc autem ratio tantæ efficacitatis visa est sacræ congregationi Concilii, ut in allegata causa *Pacen.*, 26 Aprilis 1607, dixerit, nulli quidem fas esse concionari, quando episcopus ipse per semetipsum ad suum populum verba facit, sed nequaquam impediri posse regulares, ne in propriis ecclesiis conciones habeant, quando episcopus coram se solemniter prædicare facit; at postmodum, eadem quæstione novo examini subjecta, in citata causa *Brundusina*, 10 Martii 1645; eadem congregatio mentem suam clarius explicans, declaravit id esse intelligendum, cum episcopus consuetis concionibus interest, quæ

per annum fieri solent; sed, si idem episcopus ex causa publica, convocatis clero, magistratu et populo, coram se prædicare faciat, tunc illi licere dixit, præcipere regularibus, ut a prædicando absterneant, atque inobedientes pœnis etiam censurarum coercere. Equidem omnes prædictæ rerum circumstantiæ videntur efficere illam solemnitatem, quam jura requirunt, ut non liceat eodem tempore regularibus prædicare; secus vero accidit, cum, tempore Adventus et Quadragesimæ, episcopus concioni adest; tunc quippe non videtur episcopus facere coram se solemniter prædicare, sed potius concionem audire, quæ etiam eo absente haberetur. » De *syn. Dioces.*, l. IX, cap. 17, n. 7.

(26. Possunt tamen parochi per se ipsos inter missarum solemnia sermonem habere, etiam quando episcopus ipse prædicat. Sic censuit eadem sac. Cong., in *Terulen.*, 11 Junii 1731, ubi subdit, id non intelligi respectu parochorum in sua ecclesia parochiali. Ita apud Barb., *De offic. et potest. parochi*, part. I, c. 14, n. 3.

(27. Parochi, si per se velint munus prædicationis obire, non debent impediri. Sac. cong. Con. ad cap. 2, sess. V *De ref.*, in hæc verba: « Si curatores animarum per se velint munus prædicationis obire, non debent impediri. » Sic refert Barb., l. c., n. 5.

(28. Imo tempore Quadragesimæ possunt de mane in suis ecclesiis prædicare, non obstante consuetudine, quod in sola matrice vel alia ecclesia concionetur. Sac. cong. Conc., in *Florentina Juris prædicandi*, 26 Januarii 1697; apud Monacell., part. I, tit. 10, form. 19, n. 4.

(29. Parochi per se ipsum concionanti in sua ecclesia, cum ex proprio munere ad id teneatur, minime licet prætextu cujuscunque paupertatis prætere sibi præstari elemosynam solitam dari prædicatoribus ab Universitate electis. Vide verb. *PAROCHUS*, art. 2, num. 77.

(30. Parochi prohibentur in suis ecclesiis admittere concionatores ab ordinario non approbatos, etiamsi prædicare vellet aliquis episcopus. Vide d. verb. *PAROCHUS*, art. 2, n. 78.

(31. Possunt tamen parochi dare licentiam alicui viro docto et noto, etiam regulari, ut bis vel ter concionetur in suis ecclesiis sine episcopi approbatione. Vide d. verb. *PAROCHUS*, art. 2, nu. 79.

(32. Et a fortiori possunt, imo debent parochi concedere approbationem ab ordinario licentiam prædicandi in suis parochiis. Vide d. verb. *PAROCHUS*, art. 2, num. 80.

(33. Approbare prædicatores spectat ad episcopum, licet electio spectaret ad alios. Sacra cong. Episcop. et Regul., in *Aquensi*, 8 Aprilis 1603; apud Nicol., in *Flosculis*, verb. *Prædicator*, n. 15. (34. Unde prælatus exemptus inferior episcopo, qui non habet territorium separatim cum vera qualitate *Nullius*, non dat licentiam neque benedictionem prædicatoribus, qui prædicare de-